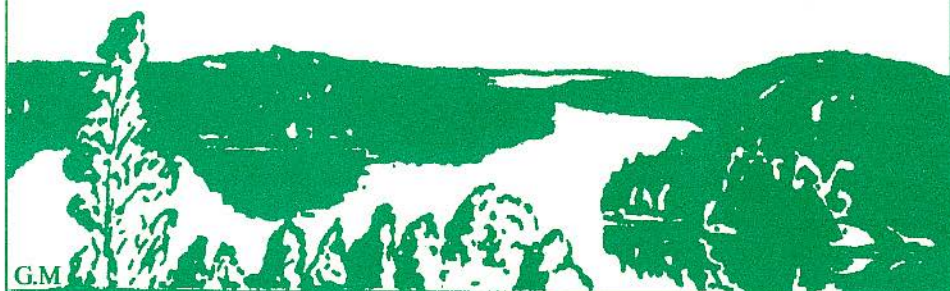
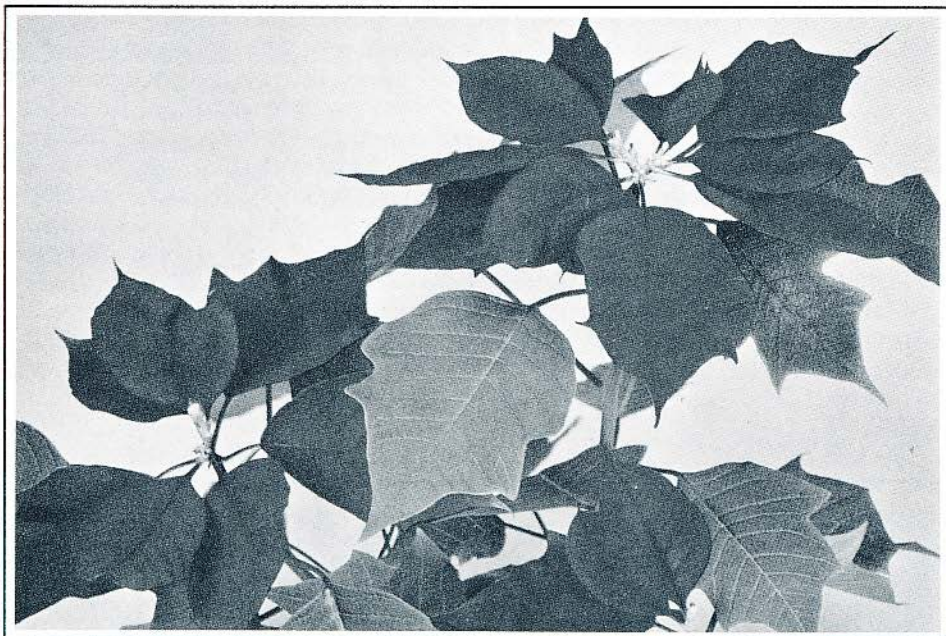

BOTVIDSBYGDEN

NR 3 1995

JULSTJÄRNA är en numera allmänt känd rumsväxt som förekommer mycket rikligt vid jultiden. De oansenliga, gula blommorna omges av stora röda högblad, som är mycket vackra. Julstjärna tål inte torr värme. Den trivs i ett normalt varmt rum, men får inte stå nära ett värmelement. Den är ytterligt känslig för kallt vattenledningsvatten, vattna endast med rumstempererat vatten.

NYA MEDLEMMAR 1995

VUXNA

Bergström Mats	Stockholm
Granqvist Bo	Huddinge
Gustafsson Gunn	Södertälje
Hellberg Gunnar	Skärholmen
Löfgren Willy	Tullinge
Rova Sven-Erik	Grödinge
Wallin Bror	Tumba
Ödman Göthild	Hägersten

BARN

Aläng Alexandra	Tullinge
Blomberg Sara	Tullinge
Bruce Helena	Tullinge
Gunnelin Anna	Tullinge
Gunnelin Karin	Tullinge
Linder Sofia	Tullinge
Persson Linda	Huddinge
Pinto Alexandre	Tullinge
Pinto Stefany	Tullinge
Stappe Mickaela	Tullinge

Ni hälsas alla välkomna!

GRATTIS! ALLA SOM FYLLER ÅR UNDER 1996

50 år	9/5	Lygdman Roger
	14/7	Bolander Christer
	29/7	Karlsson Margareta
	1/10	Holmberg Karin
	4/10	Holmberg Kjell
60 år	17/1	Asterhag Ann-Mari
	24/2	Astridsdotter Elsie
	14/5	Karlsson Helge
	3/8	Löfgren Willy
	18/8	Eriksson Bertil
	8/10	Årbro Bror
70 år	7/1	Söderberg Ingrid
	12/6	Zethraeus Solveig
	17/6	Berglund Göthe
	3/7	Sandström Henry
	25/8	Lundquist Dagny
	30/9	Kärström Lars
	8/11	Karlsson Janne
75 år	28/1	Sjögren Curt
80 år	12/6	Olausson Harry
85 år	24/1	Olsson Arne
	12/7	Sjödin Gösta
90 år	2/12	Strömberg Algot

BOTVIDSBYGDEN

TIDSKRIFT FÖR BOTKYRKA HEMBYGDSGILLES MEDLEMMAR

ANSVARIG UTGIVARE: Sune Wehlin 08-778 16 55

REDAKTION: Arne Mattsson, Björkvändan 6 147 33 Tumba, 08-530 371 16

Sista manusdag för bidrag till nr 1 1996 är den 4 mars 1996

Sune Wehlin, ordförande

Året 1995 drar sig mot sitt slut

EFTER EN LÅNG HÖST med mycket omväxlande väder, omfattande tidiga köldperioder blandade med värlika värmedagar och veritabla snöstormar, har vädret under en tid visat upp en förvånansvärd stabilitet. Nära två veckor har nu temperaturen hållit sig under nollstrecket, Tullingesjön har frusit till och en ordentlig tjäle satt sig i marken.

Ett stort tack också till alla er, som ställde upp under julmarknaden med slöjd i stugorna, spelmannemusik på logen, som lottförsäljare, serveringspersonal, i smedja och rökeri och med tunnbrödsbakning och glögg- och korvförsäljning. Det är härligt med den arbetsvilja som finns inom Gillet vid våra arrangemang på Trädgårdstorp! En tanke bara! Vi har många passiva och stödjande medlemmar – finns det ingen av er, som skulle vilja komma med i det här arbetet? Ni skulle vara hjärtligt välkomna!

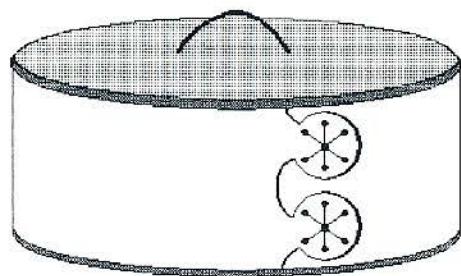
Årsskiftet närmar sig nu och för styrelse och kommittéer därmed också arbetet med årsredogörelser och bokslut. Verksamheten under året har varit mycket omfattande, och redogörelserna kommer att ha mycket att berätta om. Föreningens ekonomi är god och arbetet att förstärka byggnadsfonden fortskrider framgångsrikt. Vårt stora problem är tyvärr fortfarande att statens och kommunens finanser är så dåliga, att deras bidrag till den planerade tillbyggnaden av logen alltför snart måste skjutas på framtiden.

och bördan för dem som ställer upp bli något mindre. Några kanske drar sig inför ett upplevt tvång att skänka helt och hållet! Känn inte så, vi ersätter gärna utgifter för slöjdmaterial och ingredienser till bakning. Där utesluter vi inte en möjlighet att få någon ytterligare ersättning, då verktyg och annan utrustning ju inte är gratis.

Ett stort tack också till alla er, som ställde upp under julmarknaden med slöjd i stugorna, spelmannemusik på logen, som lottförsäljare, serveringspersonal, i smedja och rökeri och med tunnbrödsbakning och glögg- och korvförsäljning. Det är härligt med den arbetsvilja som finns inom Gillet vid våra arrangemang på Trädgårdstorp! En tanke bara! Vi har många passiva och stödjande medlemmar – finns det ingen av er, som skulle vilja komma med i det här arbetet? Ni skulle vara hjärtligt välkomna!

Årsskiftet närmar sig nu och för styrelse och kommittéer därmed också arbetet med årsredogörelser och bokslut. Verksamheten under året har varit mycket omfattande, och redogörelserna kommer att ha mycket att berätta om. Föreningens ekonomi är god och arbetet att förstärka byggnadsfonden fortskrider framgångsrikt. Vårt stora problem är tyvärr fortfarande att statens och kommunens finanser är så dåliga, att deras bidrag till den planerade tillbyggnaden av logen alltför snart måste skjutas på framtiden.

Forts. nästa sida

Svepaskskurs

HELGEN DEN 28-29 OKTOBER samlades 10 glada noviser i Falkbergsskolans träslöjdssal. Där fick vi under Hans Jägares proffsiga ledning lära oss hur man basar tunt trä och formar till askar och brödfat. Olika träslag som björk, körsbär och ask användes. Det var en stor tillgång att få vara i skolans slöjdssal med tillgång till alla verktyg och maskiner.

Resultatet blev fina askar med eller utan lock och ett par brödfat. Egen design på handtag och utsmyckning gjorde alstren extra fina.

Christina Lindé

Forts. från föregående sida

Den grova planeringen för det kommande verksamhetsåret innehåller i huvudsak samma ingredienser som det gångna året, men ett par glädjande nytilskott är en planerad gammeldanskurs och dansträffar i lögen under en söndagseftermiddag i månaden under våren. Intressant och spännande blir säkert också dansarnas Amerikaresa under den kommande sommaren.

Ett stort tack till alla för ett engagerat arbete under det gångna året, och väl mött till nya tag inför 1996!

GOD JUL och GOTT NYTT ÅR!

Några ord om svepkärl

Svepkärl har en mycket gammal form som härstammar från tidig järnålder. Enligt den gamla tekniken klövs spånorna ur rakvuxna stammar. De sveptes sedan i rätt tillstånd runt en mall eller fixerades mellan pinnar som slogs fast i t.ex. ladugårdsväggen. Efter torkningen syddes spånet ihop med rötter av björk, gran, vingpenor eller senor. Ibland användes också nitar av tenn (samiskt). Bottnar och lock tillverkades av torrt virke. Svepaskar användes mest på resor och vid arbete långt hemifrån eftersom de var lätta att bära med sig. De vanligaste typerna är: **Svepasken** som har svep även i locket.

Åskan med plan botten och lock mellan ståndare samt handtag.

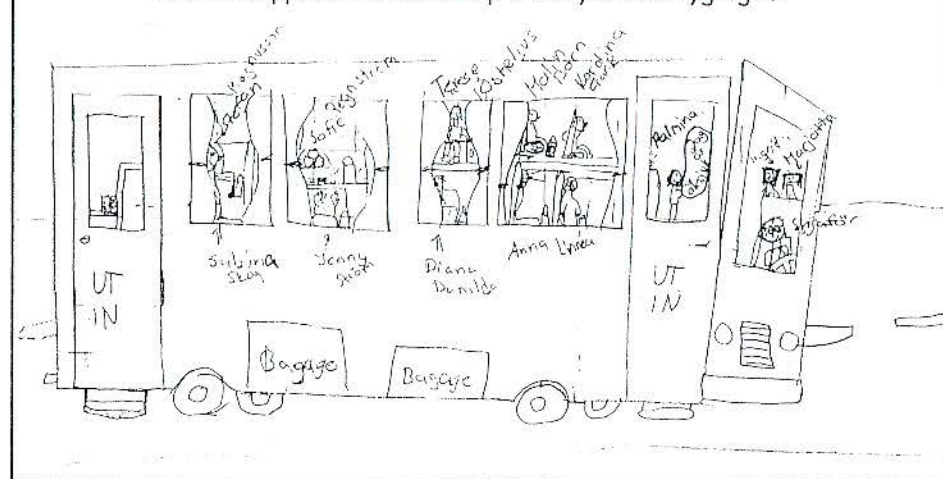
Svepskrinet med järnbeslag och lock med gångjärn.

Ett hjärtligt tack till alla Gilleskamrater för uppvakningen på min 60 årsdag

Britt-Inger Hultman

Buss nr 3 Appells folkdanssällskap + Botkyrka Hembygds-gille

Dagbok om Norgeresan

av Jenny Ström

Resan till Norge. Onsdag den 2/8

Vi skulle åka till Norge från Stockholm kl. 8.00. På vägen sov några. Vi stannade i Örebro. Och gick på toa. Sen åkte vi vidare till Årjäng och där stannade vi och åt lunch, där blev det köttfärssås och spaghetti. Efter en stund kom vi till gränsen mellan Sverige och Norge. Sen kom vi fram till Gjøvik. Då hade vi åkt för långt. För att det sa dom inne på en bensinmack och dom sa att vi skulle åka på en väg som hade nr 33. Och så åkte vi den 2 eller 3 mil åt fel håll. Vi skulle kommit till en rondell efter en mil men vi gjorde inte det. Så vi stannade vid ett hus och frågade var Lena låg! (Lena heter skolan där vi skulle bo). Vi hade åkt åt helt fel håll. Buss nr 2 åkte efter oss så vi fick vända med bussen mitt på vägen. Sen så kom vi till skolan som vi skulle sova i. Vi sov i ett klassrum. Alla grupper sov för sig själva. Vi började packa upp. Sen

skulle vi äta middag det blev soppa med mackor. Sen packade vi upp sovsäcken och luftmadrassen och pumpade luftmadrassen. När vi hade borstat tändarna så gick vi och la oss. Vi la oss tolv.

I Norge första dan. Torsdag den 3/8

Vi vaknade kl. 7.00. Vi sov bara 7 timmar. Sen åt vi frukost. Det fanns bröd och flingor i små paket och mjölk. Sen åkte vi till Gjøviks gård. Och tågade sen till Fjellhallen. Fjellhallen är en av Europas största inomhus-hallar. Dom har grävt gångar i ett fjell och det är en hall, när man gått en bit. Alla länder visade upp ett program. Sen fick vi mat. Det var sås och morötter och köttbitar blandat med ris. Sen gick vi på Storgatan och tittade i affärer. Och sen åkte vi hem och åt kvällsmat, det blev mackor och flingor och

Forts. på nästa sida

Forts. från föregående sida

mjölk. Sen gjorde vi oss i ordning. Vi bytte kläder. Sen åkte vi buss till Fjellhallen. Vi dansade tillsammans med alla andra länder.

Norge andra dan. Fredag den 4/8

Vi vaknade klockan 7.00. Vi gjorde oss i ordning. Sen gick vi och åt frukost, det blev flingor och mjölk eller godmorgon=(yoghurt+flingor) med mackor. Sen åkte vi till en annan skola. Sabina, Sofie, Diana, Stefan och jag Jenny, Karolina och Marjatta åkte bussen kl. 8.00 till där vi skulle göra äventyrmasker. Linnéa, Palmina, Anna, Malin och Ingrid gjorde makramé.

Sen när äventyrmaskerna var klara så åkte Diana, Sabina, Terese, jag och Marjatta hem för att duscha. Sofie, Stefan och Karolina stannade kvar i stan. Dom fick hamburgare. Dom som gjorde makramé fick något som liknade "rätt" kött med potatismos (dom skulle ha fått stekt kött). Dom som åkte hem fick välja vad dom ville ha. Alla tog godmorgon med mackor.

Sen så åkte vi till Gjövik (dom som gjorde makramé och som hade åkt hem). Man fick välja mellan disco eller folkdans. Alla i vår grupp valde folkdans. Sen fick man välja vilken tid man åkte hem kl. 10.00 eller 11.00. Diana, jag, Palmina och Marjatta åkte kl. 10.00 Sabina, Terese, Sofie, Stefan, Anna, Linnea, Karolina, Malin och Ingrid åkte kl. 11.00. Sen gick vi och la oss kl. 24.00.

Norge 3:e dagen. Lördag den 5/8

Vi vakna klockan 7.00. Vi gjorde oss i ordning sen gick vi och åt frukost. Vi åt flingor med mjölk eller godmorgon med mackor. Sen åkte vi och övade i Fjellhallen mellan kl. 9.00–10.00. Vi åt lunch i Gjöviks gård, det blev hamburgare med läsk. Sen badade vi. Men på vägen hem så plockade vi stenar i en påse. Sen åkte vi hem.

Sen satte vi på oss svampdräkten. Sen åkte vi till Gjöviks gård. Och tågade sen till Fjellhallen. Sverige var flugsvampar på uppvis-

ningen. Vi var – Tomtebobarnen, andra var träd, svampar eller ormar. Tomtemor läste verser, vi dansade och så småningom kom tomtefar och dödade ormen. Alla andra länder visade också upp fina program. På kvällen dansade alla i Fjellhallen. Innan vi packade så satt vi och pratade i en ring. Och då åt vi också. Det blev kräm och gräddor (ej vispad). På söndagen åkte vi buss hem.

Tomasdagen

– helgdag som avskaffades 1772

Källa: Årets fester

EN ANNAN AV JULENS förfester, fast av mindre betydelse än lucia, är Tomasdagsen den 21 december. Då ingick julfriden redan under medeltiden. Så länge den varade, till den 7 eller 13 januari, var brott mot den belagda med dubbelt straff. Julfriden lystes eller blöstes in och det har för dess uppehållande funnits en särskild jultakt i städerna, organiserad bland borgerskapet. Seden att utlysa eller blåsa in julen fortlever verkligen ännu på sina håll, t.ex. i Skara, Malmö och Åbo. I Malmö blåses julen in på julaftnens middag från rådhusets burspråk och samma fina sed har upptagits av andra städer i Skåne.

I äldre tid var de vid gården resta höga julstängerna en vanlig julsymbol. Då man finner två korslagda, kvistade träd med kvarsittande toppruskor på runstavarna, markerar detta vid Tomas julens ingångsdag. Man kan också finna en tunna på runstavarna, vilket betyder, att julölet då skulle vara färdigt, så att festen kunde börja. På Gotland kallas därför också Tomasdagen skämtsamt "Tomas fylltunna". Julölet bars då in och avsmakades och en kanna skickades som smaköl till grannarna.

Julbordet

– förr och nu

I dag är det på julaftonen som vi äter det stora julbordet, men så har det inte alltid varit. Förr upphörde adventstidens fasteperiod först på juldagen och i gamla skrifter är det främst juldagsmaten som omnämns.

Men fastan upphörde vid midnatt och kanske är det förklaringen till att kalaset så småningom flyttades fram några timmar. Julmaten skulle ju ändå stå framme hela julnatten för osynliga gäster. De som dött en våldsam eller för tidig död och inte blivit ordentligt begravda ansågs fara omkring som osaliga andar just den natten och krävde både mat och öl.

Drycker har i alla tider haft en central plats på julbordet. Seden att dricka jul omnämns redan i Haraldskvädet från 900-talet. Där står "Kungen ville dricka jul ute på havet".

Julskinkan har blivit höjdpunkten på dagens julbord, men skinkan har inte särskilt lång tradition. Åtminstone inte på julbordet där gris-huvudet länge var självskrivet.

Kokt grillerad skinka hittar man i kokböcker runt sekelskiftet men den nämns inte som spe-

ciell julmat utan serverades lika väl vid årets andra helger.

En uppteckning från biskop Brasks hus år 1514 berättar vad som bjöds under julen och det visar att julmaten inte nämnvärt skilde sig från vad man åt under andra helger.

På julaftonen serverades endast fiskrätter, eftersom kött var förbjudet under fastan. Här fanns sillen, ålen, julgäddan och lutfisken. Fiskblöterska var ett yrke i medeltidens städer och alla sorters fisk torkades.

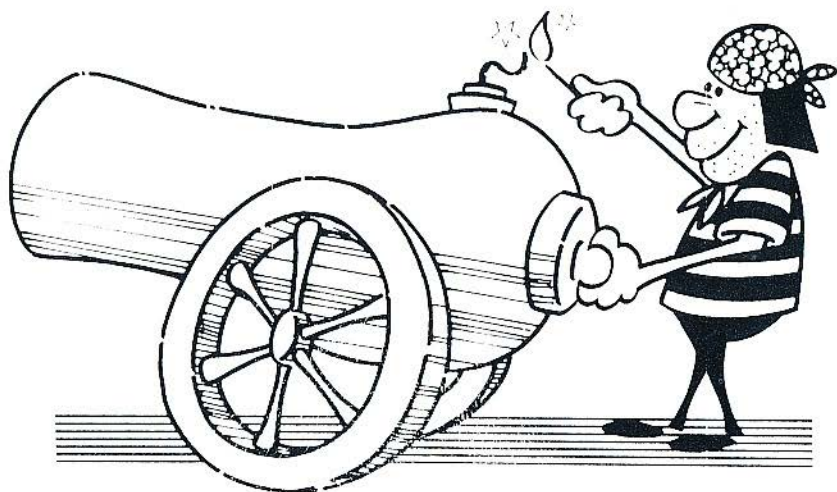
På juldagen serverades så antligen det efterlängtrade köttet. Nu kom "morbjuga" som korven kallades och något som kallades "skinkefat", men som ingalunda motsvarar vår julskinka. Fatet innehöll flera sorters kokt kött i sitt spad.

Förvånansvärt många kryddor fanns redan i det medeltida hushållet, åtminstone i de välbärgade hemmen, så pepparkakor, eller pepparbröd, kunde man göra. De är kända sedan 1300-talet. Sättningsmedlet var honung, socker blev mer allmänt först mot slutet av 1600-talet.

Liknande namn bär dagen i Norge, där det var allmän sed att sända smaköl eller fara långa vägar för att avsmaka varandras julöl. Tomasdagsen var även en märkesdag för bonden i äldre tid, därigenom att han enligt äldre jordabalken då skulle erlagga sitt arrende till jordaägaren, eftersom man ansåg att årets skörd då borde vara sluträskad. De

som hade löneförmåner i spannmål ägde även uppbära dem denna dag.

Med julfridens inträde på Tomasdagsen inträdde även julens arbetsvila och därav följande arbetsförbud. De viktigaste av julens förberedelser måste därför vara avslutade då, även om en del smärre inarbeten återstod.

STARTSKOTTET HAR GÅTT FÖR 1996!

och då kan det vara intressant att få veta att:

Medlemsavgifterna 1996

Nu är det dags att betala in medlemsavgiften för 1996! OBS de sänkta avgifterna!

FOLKDANSARE:

Seniorer och juniorer anslutna till

Sv.Ungdomsringen betalar:

Fr.o.m 25 år (seniorer) 195:–

T.o.m 25 år (juniorer + barn) 145:–

ÖVRIGA:

Avgiften till Gillet 75:–

(inkluderat i ovanstående avgifter)

Bäst betalar Du på bifogat inbet.kort till Pg 925 34–7 och Du! – Glöm inte att ange avsändare och meddela om Du flyttat.

För juniorer är det viktigt att tala om barnets namn. Många förväxlingar har skett då föräldrar enbart skriver sitt namn.

Alla som i GOD TID – FÖRE 19 MARS betalar sin avgift, hjälper mig mycket.

Arne Mattsson – medlemskassör

Januari

DÅ BÖRJAR VI DANSA

Ti	16/1	Barngruppen	kl. 18.15
To	18/1	Folkdans seniorer	kl. 19.30
Ons	17/1	Folkdans juniorer	kl. 18.00

OCH SPELA

Sö 14/1 Spelmanslaget kl. 15.30

– ★ –

15/1 Sista manusdag InfoBladet 1/96